

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GLADE JUL! DEJLIGE JUL!

W. KÜCKELHAHN
Blikkenslagermester
Oksevej - Padborg

L. RASMUSSEN
Sorø

OKKELS W. LINDHARDT
Murermester
Bellisvænget 15, Hanstholm

TROLDHEDE
FODERSTOF- &
GØDNINGSFØRRETNING
Trolldhede

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gilbækhus, Gildbro pr. Nordborg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebyhille, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtasvej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorff-
lund allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitibetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundevej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembcke, Brødre-
gade 192, Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 125², NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Slagelse.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 E, København N, TAga 8502 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen: 10 54 21. Privat: 10 41 28.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri Ringsted

Næste nummer udkommer

25. januar

INDHOLD:

Juleglæde - uden tilbehør	203
Flygtningejul	205
Israel har ingen ret	207
Der opdages stadig »nye« NS-forbrydelser	209
Illegale blade efterlyses	211
298 uskyldige ofre	211
Ryvangen juleaften	211
Ved vor landegrave	213
Neuengammefangen	215
Et demokrati på prøve	217
De erhvervshæmmede	217
Dagbogsblade	219
Register for Pigtraad 1967	219

JULEGLÆDE - uden tilbehør

Af provst H. K. HEIN, tidligere Frøslev.

Julen 1944 i Frøslev var vist uforglemmelig for os, der oplevede den. Alvor og uhygge manglede ikke. Ganske vist var dette for intet at regne mod det, andre kammerater oplevede i koncentrationslejrene. Vi sultede og frøs ikke, arbejdet var overkommeligt, humøret nogenlunde, undertiden højt, og kammeratskabet storartet.

Men netop mod jul tog Alvoren til. Der var Tysklands-transport på ny få dage før jul, og kort tid forinden var de første kammerater fra Buchenwald kommet til Frøslev og kunne berette om det helvede, de kom fra.

Så kom julen. Selv om vi altså levede under nogenlunde rimelige kår, savnede vi først og fremmest friheden. Og så var vi skilt fra dem derhjemme. Kunne der holdes jul under disse forhold? Alle de vidt forskellige traditioner og skikke, som for hver af os plejede at høre julen til, kunne ikke overholdes. Ville julen komme til at betyde andet end et par dages frihed fra arbejde?

Der var dog een tradition, som kunne overholdes: Julegudstjenesten. Måske var den ikke for os alle en tradition, men der var dog ikke mange, som holdt sig udenfor, da der juleaften blev kaldt til gudstjeneste i alle barakker.

Ligesom ved alle de gudstjenester, der blev holdt i Frøslev, manglede hele det ydre apparat. I stedet for et festligt kirkerum: en stue i en barak eller den lange gang i midten. Ingen alterlys, orgelmusik eller præstekjole. Men måske netop derfor trådte det egentlige, evangeliet,

stærkt frem på den nøjsomme baggrund.

I hvert fald mener jeg, at det ikke blot var os præster, som fik den glæde at forkynde julebud, men at der for mange flere var højtid over den jul, stor højtid.

Det viste sig altså den juleaften, at der kan holdes jul uden alt det sædvanlige ydre tilbehør. Det er jo ellers ved at være sådan, at tilbehøret er så påtrængende, at det dårligt lader sig skille fra kærnen, juleevangeliet. Der er juletravlhed, julehandel, julegaver, julevelgørenhed, julemad og meget mere. Og alt dette er sådan vævet ind i vore tilvante forestillinger om julen, at denne højtid for de fleste mennesker er ombyldt af slid, gråd og julelys.

Men det viste sig altså i Frøslev i 1944, at festen kan klare sig uden alt dette og dog blive en højtid.

Dette er ingen overraskelse for dem, som har fattet glæden i julebudskabet. Glæden er den, at Gud ikke lod verden gå sin skæve gang, men greb ind. Greb ind ved at sende sin søn og lade ham fødes i stalden i Bethleem. Greb ind ved at lade sønnen Jesus Kristus vokse op og blive mand. Greb ind ved at lade menneskesønnen afbilde Gud lyslevende på jorden blandt mennesker; også ved at lade ham pines, dø og opstå af graven, uden at Gud blev borte for ham. Gud greb ind ved at skabe den kristne menighed, hvor alle døbte får del i det, som blev skabt ved Guds indgriben.

Gud har en gang grebet ind. Han står på vor side i kampen mod alle vore fjender. Det er juleglæden:

(Afsluttes side 205)

F. BUUR-ANDERSEN
Tømremester
Th. Niensensvej 25 - Herning

KJULGAARDEN
MINKFARM
Hirtshals

STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE
E. Z., Aalborg

H. ULF NIELSEN A/S
Danmarksgade 14-16
Aalborg

A. FRØKJÆR CHRISTENSEN
Autolakereri
Rentemestervej 61 - NV.

MALERNES
FAGFORENING
Stengade 30, København N.

DANSK ANDELS
KULFORRETNING
Raadhuspladsen 3, Aarhus

JYDSK LABORATORIUM
v/ civiling. Hans P. Jepsen
Statsautoriseret til at udføre kemiske
undersøgelser af:
FODERSTOFFER
GØDNINGSTOFFER
GRUNDFORBEDRINGSMIDLER
MEJERIPRODUKTER

CODAN GUMMI A/S
Køge

Desuden analyseres
VAND

BRÆNDSEL
HAVEJORD m. m.

Kongensgade 10, Aalborg,
telf. (08) 12 06 24

PALLE KUNZ
El-installatør
Lysabild pr. Lintrup

FARSØ & OMEGNS
SPAREKASSE
Farsø

HANS JENSEN'S EFTF.
Trikotagefabrik
Bredgade 4, Ikast

BOGLADEN
v/ F. Kibsgaard
Adelgade 23, Hobro

HARILD
Nexø

TØNDER
BEGRAVELSESFORRETNING
Nørregade 1, Tønder

BROAGER TRÆLAST &
TRÆVAREFABRIK A/S
Broager

KØGE
INSTALLATIONSFORRETNING
Torvet 15, Køge

B. BRUSKIN & CO. A/S
Vendersgade 5
København K.

FLYGTNINGEJUL

Af forfatteren Chris Parø.

Tænker man tilbage på de mange juleaftener, man har oplevet, kan det ofte være svært at skille en enkelt ud. I erindringen synes de temmelig ens, og det skyldes vel, at de alle har fulgt gamle traditioner, ikke væsentlig forskellige fra hinanden.

Een juleaften husker jeg dog som noget særligt. Det var juleaften 1943, der netop ikke var særlig traditionspræget og derved adskilte sig fra alle de andre.

Jeg opholdt mig i Sverige, et frit land med masser af lys og lysreklamer, mens man hjemme i Danmark havde uro og mørke, og for den, der havde penge, var der her i Sverige varer i butikkerne, der i Danmark længe havde været savnet.

☆

Mange ville måske have misundt mig disse forhold, ja bare det at kunne gå aftentur ad oplyste gader, men i virkeligheden blev det hurtigt en vane og fordunklede ikke den kendsgerning, at jeg var flygtning i et fremmed land. Det daglige brød tjente jeg til som cyklebud i knivmedebyen Eskilstuna. Mange måtte nøjes med mindre.

Juleaftensdag er med klart vejr, strålende sol og sne på gaderne. I

*Himlens lys kom i dig til jord,
skinner til ny oplysning stor.
Godt kan vi nu ved nattetid
kende, som børn var Fader blid.*

*Vi lever på dette hele året rundt.
Men een gang årlig, i julen, standser
vi op og mindes, at sådan begyndte
det. Og at mindes det er en glæde.*

*Greb vi den glæde i Frøslev —
eller hvor vi ellers har holdt jul
under svære tryk —, må vi også
i år kunne gribe den, uden at alt
juletilbehøret skjuler glæden for os.*

*Så vil jeg da ønske alle „Pig-
traad“s læsere — og især alle gamle
fangekammerater — en glædelig jul.*

H. K. HEIN.

luften er der lyd af kanebjælder, men det var, som om det ikke rigtigt vedkom mig, og jeg havde allerede planlagt at hoppe over juleaften ved simpelthen at sove mig gennem den, da jeg fik at vide, at nogle velmenende Røde Kors folk havde overladt os, en lille håndfuld danskere, en stue i depotet samt lidt julemad.

Foruden mig var der kommet seks til den meget improviserede juleaften. Der var Frederiksen, den danske jøde, den tyske jøde, Ole på seksten og ægteparret Rasmussen. Lokalet var lidt bart, uden nogen art af udsmykning, men vi havde hver for sig vort bedste tøj på eller i mangel af noget at skifte med en ren skjorte på.

Julemeden: Lutfisk og en eller anden dessert, som fru Rasmussen havde varmet på gassen, var hurtigt sat til livs, og det kneb vældigt med julestemningen. Vi længtes! Vi sad med en tom fornemmelse af at være sat udenfor det hele.

Den danske jøde fortalte om sit job på Stadshotellet. Han var blevet specialist i grydevask. For få uger siden havde han haft en overordnet stilling i København. Nu måtte han tage til takke med, hvad der bød sig, om han ikke ville fortsætte at bo i flygtningelejr. Det havde hans virkelyst forbudt ham.

Frederiksen viste mig nogle fotos. Kone og børn. Der er ikke noget ualmindeligt ved dem, og det var der heller ikke ved Frederiksen. For kort tid siden borger i en mindre, jysk by. Godt i gang med juleforberedelserne. De ordnede alt i god tid. For det var en tryk tilværelse med godt arbejde og pension forude.

— Hvad sidder jeg nu her efter?

Frederiksen så spørgende på mig. Det var vist noget med, at han måtte flygte ganske pludseligt. Han var ikke medlem af modstandsbevægelsen. Han var ikke den type; men en beruset tysk soldat, der groft generede en ældre dame, havde fået ham til at se rødt. Tyskeren fik et

købestød, der sendte ham i jorden. Ubevægelig havde han ligget på åben gade. Dagen efter eftersøgte man gerningsmanden. Det kom ud, at det var Frederiksen, og nogle venner hjalp ham væk, lige inden det tyske politi mødte op. I aften savnede de ham ved julebordet.

Vi får kaffe med brunkager til. Ole, selskabets yngste, der kom til Gøteborg i en godsvogn, søger at skjule en tåre. Alt for hurtigt er han kommet ind i de voksnes verden. Ægteparret tager hinanden i hånden. De har da lidt at holde sig til. De danner et lille, bitte samfund i det fremmede.

— Så hellere gå derhjemme, siger Frederiksen.

— Det er godt bare det at have noget at vende tilbage til, siger den tyske jøde pludselig. Vi spidser uvilkaarligt ører.

— Det har jeg ikke, ja, jeg ønsker aldrig at vende tilbage til Dresden. Jeg havde et hjem. Det er allerede nogle år siden. Dette er ikke min første flugt. Mine forældre var ortodokse. Vi holdt de gamle skikke

Alle medlemmer, medarbejderne og annoncørerne bedes modtage de bedste ønsker for julen og det nye år. Tak for trofast følgeskab i arbejdet for vor sag.

REDAKTIONEN

<p>ANSGAARDENS KØUDSALG Prima varer til fornuftige priser Tlf. (06) 87 01 88</p>	<p>SJØRRING MASKINFABRIK A/S Sjørring</p>	<p>SOPHUS JENSEN Adelgade 87, Bogense</p>
<p>DALSØ GAS v/ Jens P. Christensen Alsvej - Hadsund tlf. (08) 57 14 58</p>	<p>N. OLSEN Malermester Bankevej 38, Sorø</p>	<p>RUDOLPH BENTZEN Nr. Boulevard 62, Randers</p>
<p>H. HJØRRINGGAARD Murermester Nr. Saltum - Jylland Tlf. (08) 882111 - 117</p>	<p>CARL C. BIEHL Bogtrykkeri Slotsgade 15, Graasten</p>	<p>P. T. LARSEN Installatør Slotsgade 45, Hillerød</p>
<p>ERIK RASMUSSEN Aut. vand- og gasmester Struer, (078) 5 14 15 Afd. i Vemb: (074) 8 21 11 - 137</p>	<p>S. LØVSTAD Foto — Kino Bredgade 14, Herning</p>	<p>BAGERMESTRENE RUGBRØDSFABRIK A/S Ryesgade, Horsens</p>
<p>NORDISK SKOTØJSMAGASIN Algade 30, Aalborg Tlf. (08) 12 41 06</p>	<p>AUG. JENSEN Tømremester Nimtofte</p>	<p>H. JØNSSON & SØN Murer & entreprenører Annebergvej 16 Tlf. Aalborg 12 34 48</p>
<p>Gælder det lækker brød KAJ LYKKE NIELSEN Bagermester Vinderup, tlf. (074) 4 11 26</p>	<p>SØNDERMARK'S MØBELFABRIK I/S Tarm</p>	<p>JENS JENSEN OG SØNNER Jyllandsgade, Aalborg Tlf. (08) 12 18 67</p>
<p>Glarimester CHR. CHRISTENSEN Billedindramning — Autoruder Thermoruder — Blyruder Møllegade 57, Ikast, tlf. (07) 15 21 65</p>	<p>O. PETERSEN & CO. Slotsgade 15, Hillerød</p>	<p>CHR. NIELSEN Bagermester Vestergade 18 - Aabybro Tlf. (08) 24 10 31</p>
<p>Murerfirmaet EJNAR S. PEDERSEN'S EFTF. Kjeld Boddam Jensen Istedgade 15, Aalborg, tlf. (08) 12 26 61</p>	<p>EINAR HØGSTED I/S Søndergade 40, Frederikshavn</p>	<p>B. O. THOMSEN El-installatør Hadsundvej 48, Aalborg Tlf. (08) 13 35 79</p>
<p>BEDR. YDE Autoforhandler Dragsbæk - Thisted Tlf. (0791) 2050 og 2133</p>	<p>A/S KORES</p>	<p>HADSUND ÆG EKSPORT v/ Carlo Jensen Tlf. (085) 7 15 22</p>
<p>KOLDBY INSTALLATIONS FORRETNING v/ Carl J. Farius Tlf. (0791) Koldby 29</p>	<p>VASEN Lemvig</p>	<p>NIELS SKAARUP Blikkenslagermester Østergade 11, Thisted</p>
<p>Gælder det dejligt brød — så gå til VADUM BAGERI v/ bagermester Krogsgaard Vadum, tlf. (08) 14 77 11 — 17</p>	<p>AAGE PEDERSEN Aut. el-installatør Tlf. Bandholm 55</p>	<p>KORNERUP, KOCK & BANG A/S Havnegade 16, Aarhus</p>
<p>SVEND ANDERSEN Møbelhandel Søndergade 15, Horsens</p>	<p>I/S E. LARSEN & E. HANSEN Autoværksted Raadmandsgade 10—12, N. Tlf. ÆG 5400</p>	<p>NIELS CHR. SØRENSEN Blikkenslagermester Jyllandsgade 19 - Aars Tlf. (08) 62 12 49</p>

i hævd, og derfor forstår jeg jer godt i aften.

En dag var det hele forbi. Min far, min mor og min søster blev taget af Gestapo. Vi var måske lidt vel stolte til at ville finde os i at blive behandlet som dyr. Der skulle ikke meget til.

Min bror og jeg undslap. Vor lange flugt tog sin begyndelse. Uden nogen sikker viden om, hvad der var blevet af vore kære, flyttede vi fra skjulested til skjulested. Medfølelse mennesker fandtes også i dette store galehus; men under en razzia kom vi bort fra hinanden.

Det lykkedes mig at komme frem til Danmark, hvor et nyt liv begyndte. Så godt man nu en gang kan begynde, når man er skåret over ved roden. Jeg lærte landbrug, men så

kom nazisterne også til Danmark, og flugten gik videre.

— Ved De noget om Deres forældres skæbne? spurgte Frederiksen stille efter en lille pause.

— Ja! Men fortsættelsen kom ikke. Han så stift frem for sig.

☆

Længe før midnat forlod vi den tavse lagerbygning, og det var, som om det ikke gjorde os så meget i den knirkende sne at passere de mange oplyste vinduer med julestjerner og glade familiers stemmer. En tragedie af ufattelig grumhed havde gjort vore egne sorger små. Vi havde dog noget at længes imod og nogle, der ventede langt borte bag vand og sneklædte bakker.

CHRIS PARØ.

Israel har mest ret, mener danskerne

Gallup har spurgt, om Israel eller de arabiske lande har mest ret

Krigen i Mellemøsten udløste øjeblikkeligt i den vestlige verden en tilsyneladende sympatibølge for den israelske stat. Baggrunden herfor må dels søges i jødernes skæbne under anden verdenskrig, dels i den politiske spænding i området, hvor araberne opfattes som de aggressive, og endelig også i David-Goliath-forholdet mellem den arabiske verden og det lille Israel, meddeler Berlingske Tidende.

Krigens næsten uvirkelige forløb, den jødiske besættelse, de arabiske tab samt næppe mindst, at det arabiske flygtningespørgsmål for alvor kom frem i lyset, og endelig måske også en vis animositet over for den arabiske farvede (fremmede) verden, bevirkede imidlertid i den offentlige debat en næsten retræteagtig reaktion, man kunne fristes til at sige en slags tømmermænd oven på begejstringens rus.

Blandt andet viste dette sig ved den polemiske karakter, spørgsmålene, om det berettigede i, at den af tidligere statsminister Viggo Kampmann ledede indsamling udelukkende skulle være til hjælp til Israel.

Alt i alt synes befolkningen at have reageret følelsesmæssigt forholdsvis stærkt på krigen, og Gallup Institutet har til belysning af, hvorledes man umiddelbart opfatter de to parter, stillet et repræsentativt udsnit af den voksne befolkning spørgsmålet:

„Hvem, synes De, har mest ret i striden mellem Israel og de arabiske lande?“

Uagtet det er fremgået af debatten, at en stillingtagen til spørgsmålet om historisk eller juridisk ret er vanskelig, har man stillet spørgsmålet i den summariske form, som man finder bedst imødekommer befolkningens muligheder for at udtrykke sit synspunkt.

Svaret, man fik, var følgende:

Israel	56
De arabiske lande	2
Ved ikke	42
I alt	100

Besvarelsen er på en måde overraskende. Henimod halvdelen af befolkningen (42 %) har ikke kunnet tage stilling til spørgsmålet. Dette

må ses på baggrund af det tidsrum, hvori indsamlingen af materialet til undersøgelsen har fundet sted. Dette tidsrum strækker sig fra 15. juni til ca. 10 juli, d.v.s. efter krigens ophør og ind i det videre politiske forløb. Tallene giver således udtryk for reaktionen efter krigen og ikke før og under krigen.

Alle, der på spørgsmålet svarede Israel, blev yderligere stillet spørgsmålet om hvorfor og gav følgende begrundelser:

Israel har ret til deres land	33
Skal have lov til at leve i fred	18
Deres eksistens er truet ...	8
Araberne provokerer Israel til krig	15
Arabiske lande forfølger Israel	6
Araberne spærrer vejen for dem	3
Araberne er for aggressive	3
Andet	15
Ved ikke	8
I alt	109

En tredjedel anfører retssynspunktet, medens hver fjerde (26 %) giver deres holdning mere præg af sympatitilkendegivelse, medens godt hver fjerde (27 %) mere indirekte giver udtryk for deres holdning ved at pege på arabisk aggression.

Eftertryk tilladt med angivelse af Berlingske Tidende og Gallup Institutet som kilde.

TIL ABONNENTER

„PIGTRAAD“ leveres gennem postvæsenets særlige Avispostkontor.

På trods af megen omhu kan der ske fejl eller forsinkelser i leveringen, og vi beder Dem i disse beklagelige tilfælde rette henvendelse til Deres LOKALE POSTKONTOR.

På samme vis bedes adresseændringer hurtigst meddelt det Lokale Postkontor, hvorfra „PIGTRAAD“ leveres.

Med venlig hilsen
Abonnementsafdelingen

<p>ANSGAARDENS KØUDSALG Prima varer til fornuftige priser Tlf. (06) 87 01 88</p>	<p>SJØRRING MASKINFABRIK A/S Sjørring</p>	<p>SOPHUS JENSEN Adelgade 87, Bogense</p>
<p>DALSØ GAS v/ Jens P. Christensen Alsvej - Hadsund tlf. (08) 57 14 58</p>	<p>N. OLSEN Malermester Bankevej 38, Sorø</p>	<p>RUDOLPH BENTZEN Nr. Boulevard 62, Randers</p>
<p>H. HJØRRINGGAARD Murermester Nr. Saltum - Jylland Tlf. (08) 882111 - 117</p>	<p>CARL C. BIEHL Bogtrykkeri Slotsgade 15, Graasten</p>	<p>P. T. LARSEN Installatør Slotsgade 45, Hillerød</p>
<p>ERIK RASMUSSEN Aut. vand- og gasmester Struer, (078) 5 14 15 Afd. i Vemb: (074) 8 21 11 - 137</p>	<p>S. LØVSTAD Foto — Kino Bredgade 14, Herning</p>	<p>BAGERMESTRENES RUGBRØDSFABRIK A/S Ryesgade, Horsens</p>
<p>NORDISK SKOTØJSMAGASIN Algade 30, Aalborg Tlf. (08) 12 41 06</p>	<p>AUG. JENSEN Tømremester Nimtofte</p>	<p>H. JØNSSON & SØN Murer & entreprenører Annebergvej 16 Tlf. Aalborg 12 34 48</p>
<p>Gælder det lækert brød KAJ LYKKE NIELSEN Bagermester Vinderup, tlf. (074) 4 11 26</p>	<p>SØNDERMARK'S MØBELFABRIK I/S Tarm</p>	<p>JENS JENSEN OG SØNNER Jyllandsgade, Aalborg Tlf. (08) 12 18 67</p>
<p>Glarimester CHR. CHRISTENSEN Billedindramning — Autoruder Thermoruder — Blyruder Møllegade 57, Ikast, tlf. (07) 15 21 65</p>	<p>O. PETERSEN & CO. Slotsgade 15, Hillerød</p>	<p>CHR. NIELSEN Bagermester Vestergade 18 - Aabybro Tlf. (08) 24 10 31</p>
<p>Murerfirmaet EJNAR S. PEDERSEN'S EFTF. Kjeld Boddam Jensen Istedgade 15, Aalborg, tlf. (08) 12 26 61</p>	<p>EINAR HØGSTED I/S Søndergade 40, Frederikshavn</p>	<p>B. O. THOMSEN El-installatør Hadsundvej 48, Aalborg Tlf. (08) 13 35 79</p>
<p>BRDR. YDE Autoforhandler Dragsbæk - Thisted Tlf. (0791) 2050 og 2133</p>	<p>A/S KORES</p>	<p>HADSUND ÆG EKSPORT v/ Carlo Jensen Tlf. (085) 7 15 22</p>
<p>KOLDBY INSTALLATIONS FORRETNING v/ Carl J. Farius Tlf. (0791) Koldby 29</p>	<p>VASEN Lemvig</p>	<p>NIELS SKAARUP Blikkenslagermester Østergade 11, Thisted</p>
<p>Gælder det dejligt brød — så gå til VADUM BAGERI v/ bagermester Krogsgaard Vadum, tlf. (08) 14 77 11 — 17</p>	<p>AAGE PEDERSEN Aut. el-installatør Tlf. Bandholm 55</p>	<p>KORNERUP, KOCK & BANG A/S Havnegade 16, Aarhus</p>
<p>SVEND ANDERSEN Møbelhandel Søndergade 15, Horsens</p>	<p>I/S E. LARSEN & E. HANSEN Autoværksted Raadmandsgade 10—12, N. Tlf. ÆG 5400</p>	<p>NIELS CHR. SØRENSEN Blikkenslagermester Jyllandsgade 19 - Aars Tlf. (08) 62 12 49</p>

i hævd, og derfor forstår jeg jer godt i aften.

En dag var det hele forbi. Min far, min mor og min søster blev taget af Gestapo. Vi var måske lidt vel stolte til at ville finde os i at blive behandlet som dyr. Der skulle ikke meget til.

Min bror og jeg undslap. Vor lange flugt tog sin begyndelse. Uden nogen sikker viden om, hvad der var blevet af vore køre, flyttede vi fra skjulested til skjulested. Medfølelse mennesker fandtes også i dette store galehus; men under en razzia kom vi bort fra hinanden.

Det lykkedes mig at komme frem til Danmark, hvor et nyt liv begyndte. Så godt man nu en gang kan begynde, når man er skåret over ved roden. Jeg lærte landbrug, men så

kom nazisterne også til Danmark, og flugten gik videre.

— Ved De noget om Deres forældres skæbne? spurgte Frederiksen stille efter en lille pause.

— Ja! Men fortsættelsen kom ikke. Han så stift frem for sig.

☆

Længe før midnat forlod vi den tavse lagerbygning, og det var, som om det ikke gjorde os så meget i den knirkende sne at passere de mange oplyste vinduer med julestjerner og glade familiers stemmer. En tragedie af ufattelig grumhed havde gjort vore egne sorger små. Vi havde dog noget at længes imod og nogle, der ventede langt borte bag vand og sneklædte bakker.

CHRIS PARØ.

må ses på baggrund af det tidsrum, hvori indsamlingen af materialet til undersøgelsen har fundet sted. Dette tidsrum strækker sig fra 15. juni til ca. 10 juli, d.v.s. efter krigens ophør og ind i det videre politiske forløb. Tallene giver således udtryk for reaktionen efter krigen og ikke før og under krigen.

Alle, der på spørgsmålet svarede Israel, blev yderligere stillet spørgsmålet om hvorfor og gav følgende begrundelser:

Israel har ret til deres land	33
Skal have lov til at leve i fred	18
Deres eksistens er truet ...	8
Araberne provokerer Israel til krig	15
Arabiske lande forfølger Israel	6
Araberne spærrer vejen for dem	3
Araberne er for aggressive	3
Andet	15
Ved ikke	8
I alt	109

En tredjedel anfører retssynspunktet, medens hver fjerde (26 %) giver deres holdning mere præg af sympatitilkendegivelse, medens godt hver fjerde (27 %) mere indirekte giver udtryk for deres holdning ved at pege på arabisk aggression.

Eftertryk tilladt mod angivelse af Berlingske Tidende og Gallup Institutet som kilde.

TIL ABONNENTER

„PIGTRAAD“ leveres gennem postvæsenets særlige Avispostkontor.

På trods af megen omhu kan der ske fejl eller forsinkelser i leveringen, og vi beder Dem i disse beklagelige tilfælde rette henvendelse til Deres LOKALE POSTKONTOR.

På samme vis bedes adresseændringer hurtigst meddelt det Lokale Postkontor, hvorfra „PIGTRAAD“ leveres.

Med venlig hilsen
Abonnementsafdelingen

Israel har mest ret, mener danskerne

Gallup har spurgt, om Israel eller de arabiske lande har mest ret

Krigen i Mellemøsten udløste øjeblikkeligt i den vestlige verden en tilsyneladende sympatibølge for den israelske stat. Baggrunden herfor må dels søges i jødernes skæbne under anden verdenskrig, dels i den politiske spænding i området, hvor araberne opfattes som de aggressive, og endelig også i David-Goliath-forholdet mellem den arabiske verden og det lille Israel, meddeler Berlingske Tidende.

Krigens næsten uvirkelige forløb, den jødiske besættelse, de arabiske tab samt næppe mindst, at det arabiske flygtningespørgsmål for alvor kom frem i lyset, og endelig måske også en vis animositet over for den arabiske farvede (fremmede) verden, bevirkede imidlertid i den offentlige debat en næsten retræteagtig reaktion, man kunne fristes til at sige en slags tømmermænd oven på begejstringens rus.

Blandt andet viste dette sig ved den polemiske karakter, spørgsmålene, om det berettigede i, at den af tidligere statsminister Viggo Kampmann ledede indsamling udelukkende skulle være til hjælp til Israel.

Alt i alt synes befolkningen at have reageret følelsesmæssigt forholdsvis stærkt på krigen, og Gallup Institutet har til belysning af, hvorledes man umiddelbart opfatter de to parter, stillet et repræsentativt udsnit af den voksne befolkning spørgsmålet:

„Hvem, synes De, har mest ret i striden mellem Israel og de arabiske lande?“

Uagtet det er fremgået af debatten, at en stillingtagen til spørgsmålet om historisk eller juridisk ret er vanskelig, har man stillet spørgsmålet i den summariske form, som man finder bedst imødekommer befolkningens muligheder for at udtrykke sit synspunkt.

Svaret, man fik, var følgende:

Israel	56
De arabiske lande	2
Ved ikke	42
I alt	100

Besvarelsen er på en måde overraskende. Henimod halvdelen af befolkningen (42 %) har ikke kunnet tage stilling til spørgsmålet. Dette

S. LICHT NIELSEN	AJAX Aarhus	ALFRED NEJSUM Aut. VW-forhandler Østergade 40, Østervraa
OLUF BRUUN Købmand Lynge pr. Sorø	N. C. NIELSEN Vulkanisør Jægergaardsgade 103, Aarhus	KAJ CHRISTENSEN Købmand Jernbanegade 9, Hjørring
GERDA DAMGAARD Vejlevej 27 Horsens	UDBYE'S BOGTRYKKERI Staldgaardsgade 38, Vejle	DORETTE Nørregade 37, Køge
I. CANTOR A/S Nørre Voldgade 82 København K.	HANS HENRICHSEN & CO. A/S Brogade 12, Nykøbing F.	MARTIN HANSEN Købmand Vesterbrogade, Gilleleje
POUL HENRIKSEN Hjørnet Manufaktur Søndergade 1, Vejle	STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND'S ARBEJDE V. A. - Sæby	GRUNDFOS BJERRINGBRO PUMPEFABRIK A/S
H. H. LARSEN & SØN Nordhavnen Vejle	RYØ A/S Ingeniør Ny Torv 14, Aalborg	HOSTRUP SMEDE- & MASKINFØRBETNING Alsslev pr. Varde
VALD. RASMUSSEN Smedemester Tendrupvej 17, Hornslet	N. J. ØRSNES Guld- & sølvsmed Algade 67, Aalborg	ROSTED BRUGSFORENING Sørby pr. Slagelse
J. KJÆR HANSEN Købmand Tjørring - Herning	SV. A. WOLF St. Raadhusgade 15 Sønderborg	PER UDSEN Ingeniørfirma Maskinfabrik Grenaa
C. JØRGENSEN Købmand Hoptrup - Marstrup	VIDEBÆK SAVVÆRK Gl. Kongevej 4, Videbæk Tlf. 409	S. MØLLGAARD Ruds-Vedby
SØNDERBORG BY'S SPAREKASSE	MINI RADIO — FJERNSYN Vestergade 11, Herning	VÆRN OM NATUREN A. T. Esbjerg
ASK HØJSKOLE Ask pr. Malling	P. JUUL NIELSEN Rosenkrantsgade 14 Aarhus	ØSTBORNHOLMSKE DAMPSKIBSELSKAB A/S Tlf. Nexø 375
ALLINGE MESSE Kirkegade 11, Allinge	BINDSLEV HANDELS- & LANDBRUGSBANK	Isenkrammer ESBJØRN LARSEN Vestergade 22, Thisted Tlf. 119

Der opdages stadig »ny« NS-forbrydelser

Forbunds-justitsminister Gustav Heinemann vil derfor helt ophæve forældelsesfristen for mord. — Også værnemagten er kommet i anklagemyndighedens søgelys

BONN: Siden forbundslandenes justitsministre i efteråret 1958 enedes om at oprette centralkontoret i Ludwigsburg til opklaring af nazi-forbrydelser, er der herfra blevet indledt forundersøgelser i henved 1.200 sager, mest omfattende komplekser med et stort antal sigtede. Omkring 800 komplekser er i Ludwigsburg blevet så vidt opklaret, at sagerne har kunnet overgives til domstolene.

Men omkring 400 komplekser er endnu til undersøgelse på centralkontoret, og under opklaringsarbejdet kommer hele tiden ny ting til, så man i dag kun er sikker på én ting: Det vil ikke være teknisk muligt at tilendebringe tyskernes eget juridiske opgør med en uhyggelig fortid inden udløbet af forældelsesfristen for mord den 31. december 1969, skriver Flensburg Avis' korrespondent.

Skal de, der skjulte sig, slippe?

Den vesttyske justitsminister Gustav Heinemann har taget konsekvensen af dette perspektiv. Efter en drøftelse i regeringen agter han at forelægge forbundsdagen et forslag om, at forældelsesfristen for mord helt ophæves, hvorved Vesttyskland kommer på linie med en række vesteuropæiske landes lovgivning.

Hidtil har forældelsesfristen været 15 år, men under indtrykket af de mange uopklarede forbrydelser fra nazitiden forlængede forbundsdagen i 1965 — efter en forudgående hidsig debat, også i befolkningen — fristen til 20 år.

En fornyet debat herom imødeses med blandede følelser i politiske kredse. Man erindrer sig, at diskussionen for to år siden var med til

at give de radikalt nationalistiske kredse omkring NPD vind i sejlene. Førende politikere som de fri demokraters formand Erich Mende og CSU-lederen Franz-Josef Strauss udtalte sig mod fortsættelsen af processerne og forlangte dem bragt til ophør.

Men med rette kan man spørge, hvorfor netop de forbrydere skulle have lov til at slippe for tiltale, som har forstået at skjule sig selv og deres ugerninger i et længere åremål end de, der allerede er blevet dømt.

Ikke alene er gennem den seneste tids opklaringsarbejde kommet frem, at hele politibataljoner har deltaget i udryddelsesaktioner i Østeuropa, som man hidtil havde tilskrevet SS-korps. Også betydelige dele af den tidligere værnemagt er kommet i anklagemyndighedens søgelys.

Man har tidligere søgt at opstille visse æresgrænser mellem SS og den „almindelige“ værnemagt, men de er ikke meget værd mere, efter at det er kommet frem, at værnemagtens afdelinger under fremrykning i Sovjetunionen påtog sig udryddelsen af alle mistænkelige elementer, indtil SS, Gestapo og militærpoliti kunne oprette deres kommandanturer.

Forsvaret har let spil

Anklagemyndigheder og domstole i forbundsrepublikken har indtil i dag gennemført sager mod omkring 62.000 personer — hvoraf nøjagtig de ti procent er blevet dømt.

Dette „magre“ udfald skyldes ikke, at resten må anses for at være uskyldige. Men så mange år efter at forbrydelserne har udspillet sig, er det alt for ofte en let sag for forsvaret at spille vidneudsagnene ud mod hinanden, fordi de færreste vid-

ner med sikkerhed kan erindre de nøjagtige datoer. Derfor findes beviserne utilstrækkelige — og resultatet er de milde domme, der fremkaldes i ind- og udland.

Som når en SS-„Sturmabführer“, der i Estland har givet ordre til nedskydning af 15.000 mennesker, herunder kvinder og børn, kun dømmes for medhjælp til mord og slipper med 10 års fængsel . . .

Lederen af centralkontoret i Ludwigsburg, statsadvokat Adalbert Rückertl kommenterer situationen:

— Misforholdet mellem dom og forbrydelse skyldes, at der består et misforhold mellem forbrydelserne og det, vi i dag kan bevise.

„Den biologiske forældelse“

Dertil kommer så, at mange indledede processer må indstilles igen, fordi det lykkes den anklagede at opdrive en lægeattest for, at han ikke er „forhandlingsdygtig“.

Man taler her om den „biologiske forældelse“ — mange af dem, der i fyrrerne på eget initiativ eller efter ordre myrdede spædbørn, invalider og oldinge, er nu selv i tredserne eller ældre og formår under henvisning til deres svagelighed at slippe for domfældelse . . .

F. S.

9/12.

FIRE AF HITLERS TOPFOLK STADIG I LIVE

VESTBERLIN: Chefen for det jødiske dokumentationscenter i Wien, Simon Wiesenthal, er overbevist om, at fire af Hitlers topfolk stadig er i live. De fire er Hitlers stedfortræder, Martin Bormann, Gestapo-chefen Heinrich Müller, Richard Glücks, der var generalinspektør for koncentrationslejrene, og Josef Mengele, overlæge i tilintetgørelseslejren Auschwitz, sagde Wiesenthal fredag aften på et pressemøde i Vestberlin.

Wiesenthal, der var med til at opspore Adolf Eichmann, sagde, at Müller for tre år siden stadig boede i Cairo. Der befinder sig omkring 30 kendte nazister i Ægypten, mens mange andre nazister bor i Sydamerika i tyske samfund, der er velorganiserede skjulesteder. To af Eichmanns vigtigste hjælpere befinder sig i Damaskus, sagde han.

Han mente også, at hvis Bormann blev fundet og stillet for en domstol i Vesttyskland, ville det få en „øjeblikkelig og katastrofal virkning for det yderligtgående højreorienterede nationaldemokratiske parti NPD“.

**TH. LAURSEN'S
BOGTRYKKERI**
Jernbanegade 8, Tønder

FREDE GRAU
Tømrer- & snedkermester
Søndergade 16, Guderup
Als

Sproglaboratorium - studiekredse -
historie - litteratur - kristendoms-
kundskab

og alle andre højskolefag. Folkedans.

6 mdr. fra 3. nov. og

4 mdr. fra 5. januar.

Understøttelse kan søges.

Ring eller skriv efter brochure

UNGE HJEMS HØJSKOLE

Skaade pr. Højbjerg

Telf. (06) 27 17 77

Forstander Hans Munck

**JOHAN & AXEL
HORNBECH A/S**
Frugtsaft
Marmelade
Hadsund

SANDGAARD & SØN
Installatører
Algade 7, Ringe

K. BRAMMER'S EFTF.
Orla Petersen
Stengade 10, Helsingør

ALFRED KRABBEHOFT A/S
Murermester
Strandby Kirkevej 303, Esbjerg

JOHN HINTZE'S ENKE
Skibshandel
Toldbodgade 3 - Rønne

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE**
S. A. - Tofthund

**PROTESE —
SÅ TANDLÆGEN!**

**A/S VESTFYNS
ELFORSYNING**
Østergade 38, Assens

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S ARBEJDE**
H. K.
S.

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE**
B. B. - Randers

DE ILLEGALE BLADE

Frihedsmuseet ønsker komplette samlinger, og vore læsere bedes yde en håndsækning.

Frihedsmuseets samlinger er efterhånden ret omfattende. Ganske vist stiler man efter at gøre samlingerne komplette, og i øjeblikket er det de illegale blade, der står for tur.

For tiden arbejder således stud. mag. Per Nytrup på at gøre beholdningen af illegale blade komplet.

I nogle tilfælde kan man udveksle dubletter med Det kgl. Bibliotek, men selv denne udveksling vil ikke klare spørgsmålet.

Ad denne vej skal der derfor lyde en indtrængende opfordring til, at man går sine gemmer kritisk igennem og overvejer med sig selv og sine nærmeste, om man vil bidrage til det gode formål ved at fremsende eksemplarer af disse blade, der for modstandsbevægelsen havde og har så stor betydning.

Vi har en fuldstændig fortegnelse over, hvad Frihedsmuseet har af illegale blade. Som eksempler anfører vi listerne for region I Nordjylland og region II Midtjylland. Det første tal angiver, hvor mange blade Frihedsmuseet har, mens tallet i parentes fortæller, hvor mange bladnumre der er udkommet.

Region I Nordjylland

Aalborg	2	(19)
Skive	1	(6)
Thisted	1	(6)
Frederikshavn	1	(10)
Hirtshals	1	(2)
Nykøbing M.	1	(4)
Viborg	2	(7)
Årslev	—	(1)
Brovst	—	(1)
Brønderslev	—	(2)
Fjerritslev	—	(1)
Hjørring	—	(5)
Lemvig	—	(1)
Mariager	—	(1)
Mors	—	(1)
Nibe	—	(1)
Randers	—	(12)
Skagen	—	(4)

Struer	—	(1)
Ulfborg	—	(1)
Ebeltoft	—	(1)
Grenå	—	(1)

Ialt	haves	mangler	procent	haves
89	9	80	10,1	

Region II Mellemjylland

Herning	1	(7)
Skjern	1	(2)
Aarhus	1	(16)
Horsens	1	(11)
Holstebro	—	(4)
Bedersted	—	(1)
Bjerringbro	—	(3)
Fredericia	—	(8)
Jelling	—	(1)
Ringkøbing	—	(6)
Silkeborg	—	(6)
Skanderborg	—	(1)
Uldum	—	(1)
Vejle	—	(8)

Ialt	haves	mangler	procent	haves
70	4	64	5,7	

Ryvungen juleaften

Ved julehøjtideligheden i Ryvangen taler i år viceborgmester, land-overbetjent Magnus Nielsen.

Højtideligheden begynder kl. 16 med at Hjemmeværnet trækker op, hvorefter lysene tænder på gravene. Studentsangforeningen synger og spejdere lægger blomster på gravene.

Højtideligheden er på grund af klimaet af ret kort varighed, men mange har det sådan, at det ikke er rigtig jul uden at de har været i Ryvangen.

De erhvervshæmmede

Fra vort bestyrelsesmøde mandag den 4. december 1967 sender vi alle vore medlemmer med familie ud over hele landet vore bedste ønsker for julen og det nye år.

Vi takker samtidig bestyrelserne i Alborg, Århus og Esbjerg afdelinger for godt samarbejde i 1967 for vore syge og invaliderede kammerater.

På landsforeningens vegne:
Børge Emil Pedersen.

»Her hviler 298 uskyldige ofre for vore synder«

Kz-ofrene i massegraven i Ladelund mindet af byens befolkning sammen med beboere fra den hollandske by Putten.

TØNDER, 26. novbr.

Ved en enkel og gribende højtidelighed mindedes befolkningen i Ladelund, få kilometer syd for Rens, i gårsdagens grå og rå, fugtigkolde novembertåge påny de rædselsfulde begivenheder, der netop i disse dage, for 23 år siden, udspillede i og i umiddelbar nærhed af den lille sydslesvigske by.

I en i hast etableret koncentrationslejr et par kilometer nordøst for kirken, en forlægning under Neuen-gamme-lejren, stavedes under de forfærdeligst tænkelige forhold flere tusinde mennesker sammen, og i vin-

termånederne mistede næsten 300 af disse mennesker livet.

En stor del var mænd fra den lille hollandske by Putten, hvor den daværende nazi-flyvergeneral Christiansen, (den herostratisk efterkrigs-,berømte" borgmester i Wyk på Før, som blandt andet opnåede at få en gade navngivet efter sig), som led i en kollektiv afstraffelse deporterede samtlige mandlige indbyggere i byen til Ladelund.

Øget kontakt

Denne tragiske baggrund for lejren i Ladelund er den dag i dag

ANDELSMØR
Englandskajen
Odense

B. JOHANSEN
Trikotage
Houmeden 12, Randers

CARL PEDERSEN
Hasserisvej 97, Aalborg
Tlf. (08) 13 95 11

RADIOHUSET
Jernbanegade 1, Brønderslev
Tlf. (08) 82 09 00

„LÆKKERT WIENERBRØD“
Arne Balle
Paa Bjerget 1, tlf. Taga 4227
København

„Altid et besøg værd!“
CAFETERIA OMEGA
Østertorv - Skive
Tlf. (0751) 2465
Varme retter - Smørrebrød

TAGES AUTOLAKERERI
Lilleballe pr. Bramdrupdam
Tlf. (055) 6 91 11 - Alminde 153

Malerfirmaet
WESTERGAARD OG HANSEN
HØJBJERG
tlf. (06) 14 26 42
tlf. (06) 27 04 14

BAKKENS BAGERI
Usserød Kongevej 99, Hørsholm
tlf. 86 00 41

EJNAR'S BAGERI
„Kvalitet i særklasse“
Jyllingevej 22
74 16 45

HANS HELGE MARTINSEN
Smedemester
Dalby pr. Haslev

RIBE LYSTRYK
Giørtzvej 4, Ribe
Tlf. 2 09 64

M. J. MOURITSEN
Trikotagefabrik
Søndergade 42, Horsens - 62 22 44

A/S HANSEN & CO.
Det gamle vinfirma
Svendborg

WILLY TENGSTEDT'S
BOGTRYKKERI
Skt. Clementsgade 3, Aalborg

HØJ PETERSEN &
ARNE JENSEN A/S
Bogtrykkeri
Struensegade 7-9, København N.

WALTRICH A/S
Maskinfabrik
Abildgade 19-21, Glostrup

GUNNAR MØLLER
Autolakereri
Helgolandsgade 14, Aarhus

BELYSNINGSARBEJDERNES
FAGFORENING
FØR KØBENHAVN OG OMEGN

Murermester
E. KRISTIANSEN
Smedegade 9, Hammerum
Tlf. (07) 11 67 73

SPARE- & LAANEKASSEN
FØR BOGENSE OG OMEGN
Bogense

BOGTRYKKHUSET
Henry Larsen
Langelinie 68, Odense

BAGERMESTER S. PILGAARD
Vestergade 11 - Vraa
tlf. (089) 8 51 11 - 51
„Gælder det lækre kager, så gå til os“

NEILA JERSY A/S
Herning
Tlf. (07) 12 05 11

Fra mindehøjtideligheden over ofrene i Ladelund lige syd for den dansk-tyske grænse. — Her er de overlevende fra den lille hollandske by Putten. De nedlægger blomster i den nyanlagte hede-mindepark. Putten er et side-stykke til den franske by Oradour-sur-Glane og den tjekkiske by Lidice.

manifesteret gennem et stadig stigende samkvem mellem de to byer. Ikke mindst befordret gennem Ladelunds unge og velmenende tyske præst, H. Richter.

I sommer deltog unge hollandske gartnere i etableringen af en „hedepark“, bestående af lyngplanter med røde hollandske klinker på den tidligere græsmark, hvorunder de 298 ofre lå i en massegrav.

Efter en lille højtidelighed i præstegården gik Ladelunds beboere i går gennem den lille by til massegraven, hvorover tre sten med samtlige 298 navne er rejst. I spidsen for beboerne gik præsten og de hollandske deltagere.

I hedeparken spillede Ladelunds Posaunenchor en salme, mens de mange deltagere blottede hovederne og i stilhed mindedes KZ-ofrene, på hvis mindsten var placeret kranse fra den slesvig-holstenske landsregering og fra VVN: Foreningen af nazi-tidens forfulgte, hvis krans bar teksten: „Lad os ære de døde — og mane de levende!“

Ganske kort, men gribende, talte pastor Richter til de forsamlede. Han fremhævede, at under disse kors hviler 298 mennesker — 298 uskyl-

dige ofre for vore synder, præciserede han — idet han videre sagde, at over disse grå grave lyser som over få andre Jesu rene, klare og varmende påskelys.

Forskellige deltagende trådte frem foran mindetavlen og lagde blomsterbuketter og kranse, før den gribende mindestund sluttede.

Blomster-hilsnerne bar signerede bånd fra bl.a. kommunerådet i Putten, kommunerådet i Ladelund, Karharde amt, Puttens ungdomsforbund, Ladelund kirkesogn og Syd-tønder provsti.

Ved vor landegrænse

Den hollandske landsby Puttens martyrium.

Den 30. september 1944 blev en tysk værnemagtstransport beskyttet af hollandske partisaner i nærheden af landsbyen Putten. Ingen tyskere kom noget til!

Tidligt den 1. oktober 1944 blev byen omringet af tyske værnemagts- og SS-tropper. Byens mandlige indbyggere blev drevet sammen og aktionens leder, oberst Fullriede kundgjorde:

NORGE

Den norske fangeforening holdt årsmøde den 4. december.

Af beretningen fremgår, at foreningen arbejder med at fremskaffe mistede effekter fra Tyskland.

Desuden ønsker man de penge, som tilsendtes norske fanger, der var deporteret til tyske fængsler og koncentrationslejre, og som ikke udbetaltes.

„SOLHÖGDA“ VED OSLO FJORD

Åbent for danske og nordmænd Rekreatiohjemmet „Solphögda“ for tidligere kz-fanger og krigsinvalidere fra frihedskampen blev indviet for få år siden.

Det blev rejst for indsamlede midler og ved stor personlig indsats af professorinde Sylvia Salvesen.

Det ligger overordentlig smukt ved Drøbak ved indsejlingen til Oslo. Indretningen er i topklasse, og en del af Norges førende kunstnere har bidraget til udsmykningen.

Det har imidlertid vist sig vanskeligt at få hjemmet udnyttet effektivt, hvorfor den daglige administration nu er overdraget Krigsinvalidforbundet.

Der er plads til ca. 12 gæster ad gangen på tomandsværelser. Prisen pr. døgn med fuld forplejning er 25 kroner, og der er helårsdrift.

Interesserede kan få nærmere oplysninger ved henvendelse til Krigsinvalidforbundet, Munkedamsveien 98, Oslo, telefon Oslo 55 00 07. Her til sker også tilmeldingen.

- 1) Landsbyen Putten skal brændes.
- 2) Alle mandlige indbyggere mellem 18 og 50 år skal transporteres til Amersfoort.
- 3) Byen skal være fuldstændig rømmet indenfor to timer.

Det samme blev kundgjort for byens kvinder og børn, der havde samlet sig i kirken. Der blev altså givet kvinderne to timer til at samle

D. A. S. F.
Skagen

K. MOUSTEN
Hvalpsund

HENRY P. VINTHER
Tømrer- og snedkerværksted
Fjerritslev, tlf. (08) 15 68 11 - 79
Veludført håndværksarbejde

BAGERMESTRENES
RUGBRØDSFABRIK A/S
Ryesgade - Horsens
Tlf. (05) 62 53 10

VRINNERS BAGERI
Vrinnere
Tlf. Grønfelt (063) 6 55 28

Duplikering af enhver art
GLENDALE
Jernbanegade 21 - Aalborg
Tlf. (08) 16 01 72

RØDEKRO SAVVÆRK A/S
Rødekro

Spis rugbrød fra
AUNNING BAGERI
Aunning, tlf. (06) 48 93 11 - nr. 17

Tømrer- og snedkermester
CHR. SØRENSEN
Rimmervej 16 - Skagen
Tlf. (084) 4 18 25

ANS BAGERI
Ans by
tlf. (06) 87 00 19
Specialitet: KRANSEKAGER

ÆBLEBJERG PLANTAGE

H. H. Jessen
Æblebjerg pr. Kirke-Hørup

T. SØNDERGAARD LARSEN

Blikkenslagermester
Godthaabsvej 7, Ringkøbing

FÆLLESBAGERIET

GRENA A/S
Grenaa

EKSPORTOVERSKUD

Grundet afsætningsvanskeligheder ved eksporten tilbydes prima oksekød. Opskæring af kødfulde kvier, slagtet til Schweiz. Bov, mellemskært, kam og bryst, anvendelig til steg, suppe, gullasch, bankekød, bøf m.m., pris pr. kg kr. 5.80 — inklusive moms. Afsendes friskslagtet hver torsdag. Kødet er udskåret i passende stykker a ca. 2 kg og emballeret lige til fryseboxen. — Karton a 20 kg.

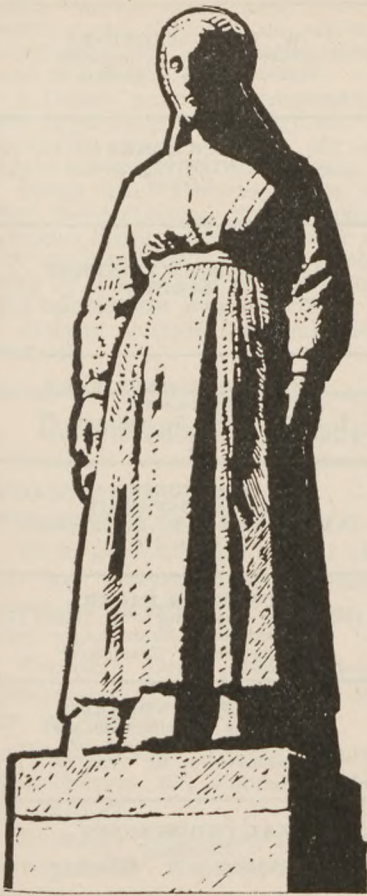
Ring eller skriv til
SLAGTERMESTER
H. HENRIKSEN
GUG — TELEFON (08) 13 97 25

J. NIELSEN
Torvet
Stubbekøbing

KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

er de
raske kammeraters hilsen
til de syge.
S. E. - Aarhus

DÆMPA A/S
KNARREBORG

Mindesmærket i Putten i Holland — enkerens by — fra 14. oktober 1944 til maj 1945 omkom 496 af byens mænd i Neuengamme og udekommandoer. — 750 børn blev faderløse.

det nødvendige sammen. Imens blev mændene slæbt til stationen. Kvinderne, der ville tage afsked med deres mænd, blev drevet tilbage af de tyske soldater.

Kl. 17,00 blev de første af byens huse sprængt i luften. Ødelæggelsen varede hele natten til den næste dags morgen. Fiskerne på Zuidersee fulgte de tyske troppers hærgen. 7 mænd blev skudt på stedet.

Mændene, ialt 660, blev først bragt til koncentrationslejren i Amersfoort. 58 blev løsladt her. Man har aldrig kunnet finde ud af, hvorfor disse 58 blev sluppet fri. Resten blev deporteret til Neuengamme. Fra denne transport lykkedes det 13 at flygte.

Den 14. oktober 1944 ankom 589 mænd fra Putten til Neuengamme. Her blev de slavearbejdere, som lejrens andre fanger. De kom til Hu-

sum og til Ladelund for at bygge tankspærringer og andet befæstningsarbejde, de arbejdede i Hamburg-Spaldingstrasse, i Fusbisbüttel, Blohm og Voss, i Dessauer Ufer, i Wedel. De sultede og døde i smuds og elendighed, som deres kammerater fra Europas besatte lande, bønderne fra den lille by Putten. Vi danske husker også de hollandske fanger fra denne landsby. Kun 93 af 589 vendte hjem til Holland.

203	døde i Neuengamme
109	„ „ Ladelund
3	„ „ Dalum
10	„ „ Engerhafe
1	„ „ Neuenkirchen
18	„ „ Bergen Belsen
1	„ „ Dachau
1	„ „ Mauthausen
2	„ „ Watenstedt
11	„ „ Lübecker bugten
1	„ „ Bad Sassendorf
20	„ „ Husum
52	„ „ Meppen-Versen
5	„ „ Wedel
4	„ „ Hamburg
2	„ „ Beendorf
2	„ „ Buchenwald
3	„ „ Ravensbrück
4	„ „ Malchow
5	„ „ Ludwigslust
2	„ „ Bremen-Farge
3	„ „ Wöbbelin
3	„ på transport fra Meppen-Sandbostel
27	„ på transport fra Sandbostel-Rotenburg
2	„ på transport fra Bremen-Sandbostel
2	„ på transport fra Watenstedt-Ravensbrück

Gartnerlærlinge fra Østrig, Holland og Vesttyskland bragte kz-gravene i Ladelund i orden.

I 14 dage i august i år arbejdede 32 gartnerlærlinge fra Holland, Østrig og Vesttyskland med omlægning og istandgørelse af kz-gravene i Ladelund. Arbejdet blev udført som frivilligt hjælpearbejde i samarbejde med de evangeliske ungdomsorganisationer i Slesvig.

På kirkegården i Ladelund ligger 319 fanger fra Neuengamme begravet. I Ladelund, der ligger tæt ved den dansk-tyske rænse, var der i krigens sidste år en udekommando af

fanger fra Neuengamme. Fangerne var beskæftiget med gravning af tankspærringer og skyttegrave. Også danske fanger fra Frøslevlejren arbejdede en kort overgang ved Ladelund, men boede i Frøslev og havde ikke forbindelse med de andre fanger.

Af de 319 k*-grave er de 106 hollandske kz-fanger fra Putten, der døde i Ladelund. Ved en højtidelighed den 1. september i år blev arbejdet overdraget til kirkegårdsmyndighederne i Ladelund. Over 300 personer var til stede og generalsekretæren i den internationale sammenslutning af tidligere fanger fra Neuengamme, Hans Schwarz, rettede en dybtfølt tak til de unge gartnere for deres smukke og uegennyttige arbejde. **NK.**

NEUENGAMME

AKTUEL MEDLEMSAFTEN

Medlemmer viste egne film-optagelser fra besøg i tidligere kz-lejre m. m.

Neuengamme-Foreningens julefest fredag den 8. december samlede et halvt hundrede deltagere.

Formanden, overpostbud E. Holger Grome, indledte og opfordrede medlemmerne til også i det nye år at slutte godt op om foreningens arrangementer, enten det var møder, stævner eller rejser, f. eks. til de tidligere lejre. Det var også af betydning, at de unge deltog, så det, der foregik „dengang“, ikke forekommer dem fjært og uvedkommende.

Der vistest derefter tre film. Den første var tonefilmen om Sachsenhausenlejrens indvielse til at være mindepark over en lejr, der tjente som SS-mønster for hele Nazi-Tysklands kz-system.

Lektor Jørgen H. Barfod, der deltog i rejsen til Polen i oktober, viste den farvefilm, han havde taget fra besøgene f. eks. i Auschwitz og Polmyri, stedet, hvor nazisterne foretog henrettelse af polske professorer og andre ansatte ved universiteterne.

Tidsstudietekniker Børge Emil Pedersen viste sin film fra besøget i Meppen-Dalum i september 1967. Det kan forøvrigt tilføjes, at det danske besøg i Versen-Dalum-Meppen havde

JOHS. CHRISTENSEN Støbegods St. Voldgade 6, Randers	AABERG VENTILATION Christiansgade 1, Holstebro tlf. (07) 42 25 11	W. BUCH ANDERSEN Muremester & ingeniør Stadionallé 45 - Aarhus C.
LUDVIG HERTZ Manufaktur Nygade 4, Ringkøbing	FRITZ DUUS A/S Vendersgade 5 Fredericia	FALCK-ZONEN TRINDSØVEJ 2-6 Aarhus
J. P. JENSEN Bagermester Jernbanegade 11 - Brovst tlf. (08) 23 10 26	DEN DANSKE LANDMANDSBANK Gothersgade 18, Fredericia	SAGFØRERAUKTIONERNE I AARHUS Frederiksgade 80 - Aarhus
Besøg E. B. M. med buksekælderen Østergade - Aarhus C.	HERNING SVINESLAGTERI Herning	KNUD AAGE HENRIKSEN Malermester Nørrevold 26, Nakskov
SCHAUMANN'S BOGTRYKKERI Smedegade 62 - Horsens	SYDLANDETS MØBELLAGER Nexø	RINGKØBING RUGBRØDSFABRIK V. Strandgade 10, Ringkøbing tlf. (073) 2 00 62
BRÆDSTRUP TRÆLASTHANDEL	SV. ESKEROD Aaboulevarden 47 Aarhus	HUNDBORG BAGERI Hundborg - Sjørring - tlf. (0791) 17 Smaakager - Kransekager Wienerbrød - Formkager
J. ANDERSKOUV & A. T. THOMSEN Ingeniørfirma Herning - Esbjerg - Kolding	TOBIESEN'S PAPIRHANDEL Kongensgade 47, Esbjerg	VERNER BUNDBAARD Tømrer og bygningsnedkeri Møllevej 4, tlf. Vraa 163 Fredensvej 4, tlf. Vraa 15
Murermester LEIF ANDERSEN J. Christensensvej 36, Skagen Tlf. (084) 4 29 82	POUL DUE Blikkenslagermester Rønnedevej 10, Fakse	KAJ CHRISTENSEN Købmand Jernbanegade 9 - Hjørring
Malermester PETER CHRISTENSEN Mølløvænget 252, Nykøbing M. tlf. (077) 2 04 16	L. DAMGAARD NIELSEN A/S Konfektionsfabrik Nygade 1 - Silkeborg tlf. (06) 82 14 99	MISSIONSHOTELLET Torvet 8 - Ringkøbing Tlf. (07) 32 01 44
NIELSEN'S EFTF. Fisk- & vildthandel Fiskerihavnen - Nyborg	O. LISBERG Vestergade 71 - Silkeborg tlf. (06) 82 41 76 Aut. gas- og vandmester	C. OLESEN Skovgaard Vodskov
AAGE ØRUM Poul Andersen's vej 14 Holstebro	Bager LYNG'S kager det er lækre sager! BAGERMESTER P. H. LYNG Sønderlandsgade 25, Holstebro tlf. (074) 2 05 92	N. C. OLESEN Gethersvej 18 - Randers
HARALD JENSEN Bogbinderi Fynsgade 4, Herning	HYGGE-BO Helge Nielsen Mellemgade 9 - Faaborg	KÆMNERKONTORET Risdalsvej 1 Taars
PLOVFABRIKKEN SKJOLD A/S Lind pr. Herning	HARTVIG GRAVESEN A/S Manufaktur Storegade 15 - Tarm	A. HONORE & SØN Isenkram Andrupsgade 2 - Lemvig
ARBEJDSMÆNDENES COOP. ENTREPRENØRFØRRETNING Lysaaevj 19, Silkeborg	RESTAURANT TIVOLI - ESBJERG Gl. Færgevej 2 - Esbjerg	J. RUBY Købmand Holmegade 30 - Ulfborg
Gælder det lækre kager, så gå til VINTHERS BAGERI J. VINTHER ANDERSEN Veksevej 89, Brønshøj tlf. Bella 1977	J. OLANDER Hurup - Thy	GENEGA MØBELFØRRETNING Skolegade 7 - Herning

gjort indtryk, og at man efter besøget havde forhøjet de offentlige bevillinger til restaureringsarbejde med 30.000 DM.

I Dalum anfører mindestenen, at her ligger krigsfanger begravet; formentlig tilføjes nu, at der også ligger kz-fanger på kirkegården.

Børge Emil Pedersen viste også sine farveoptagelser fra den danske gruppes besøg i Ladelund, hvor man var sammen med byens tyske befolkning og efterlevende fra den hollandske by Putten.

Aftenen sluttede med selskabeligt samvær.

De erhvervshæmmede

KONSTITUTION OG NEDSÆTTELSE AF UDVALG

Efter generalforsamlingen i oktober har bestyrelsen efter mødet i november konstitueret sig som følger:

Formand: Børge Emil Pedersen, Emdrupvej 125², København N.V., tlf. SØ 5729 y.

Næstformand: Arnold Grumløse, Rønnebærvej 19¹, København N.V., tlf. 10 32 42.

Kasserer: Oscar Hefty Jensen, Hillerødgade 40³, København N.V., tlf. 34 80 91.

Sekretær: Alfred Senn, Vinkelager 26³, Vanløse, tlf. 71 47 43.

Bestyrelsens medlemmer: Hemming Theisen, St. Strandstræde 10, København K., tlf. PA 8717. Johan F. Sørensen, Revalsgade 6 B stuen, København V., tlf. 31 36 80. Svend Wagner, Rygårds Allé 66, Hellerup, tlf. HE 380. Adolf Hansen, Kjeldgårdsvej 24, Valby, tlf. VA 8876. Alberti Hansen, Abildgårdsvej 41², Brønshøj, tlf. BE 3162. Aksel Andersen, Camilla Niensensvej 28, København F., tlf. 71 19 79.

Forretningsudvalget består af: Børge Emil Pedersen, Oscar Hefty Jensen og Alfred Senn.

Socialudvalget har kontor i Gjeddegården og er åbent mandage kl. 19—21 samt torsdag kl. 12—14, tlf. MI 1336.

Udvalgsformand: Arnold Grumløse. Medlemmer: Johan F. Sørensen, Alfred Senn.

Arrangementudvalget: Johan F. Sørensen. Specielt udvalg: Hemming Theisen.

Et demokrati på prøve

— Ingen i hele verden har gjort det for os jøder, som I danskere gjorde i oktober 1943.

Det var Israels hæderkronede mand, Ben Gurion, der sagde disse ord til mig, da jeg besøgte ham i oktober 1963 — i 20 året for oktoberdagene — ude i Negev Ørkenen i den kibbutz, hvor han deler hverdagen med sine landsmænd.

Jeg blev forbløffet, men fik ikke lejlighed til at svare, for emnet skiftede, men disse ord kom op i min erindring, nu da jeg sidder med en diger bog, hvor emnet er behandlet historisk-videnskabeligt af en israeler. Jeg ville dog nok i samtalen med Ben Gurion have tilføjet: Ja, men der var heller ingen anden nation, der havde de samme muligheder, som vi, på det tidspunkt.

☆

Det hebræiske Universitet i Jerusalem antog Leni Yahils historisk-videnskabelige arbejde om jøderne i Danmark under besættelsen som doktordisputats, og den foreliggende bog er den første udenlandske udgave efter den hebræiske original.

Oversættelsen er foretaget af Werner David Melchior, der er danskfødt, men nu er bosat i Israel, hvor han har rige anvendelsesmuligheder for sin sprogkunnen.

Jørgen Hæstrup har skrevet det danske forord og gør heri opmærksom på det ejendommelige, der ligger i, at emnet ikke tidligere er taget op til en samlet fremstilling.

☆

Leni Yahil gør sin indledning ganske kort. Hun fortæller her om de første jøders bosættelse i Danmark, hvor de opnåede ligeberettigelse. Hun fører straks derefter udviklingen op til de chokerende år i 1930'erne.

Man må sige, at selv om bogen er på 502 store, tættrykte sider, holder forfatteren sig hele tiden til sit emne.

Naturligvis tegner hun jævnlige situationsskildringer for at gøre det, der skete, forståeligt.

Vi hører om besættelsens kendetegn, sandheden bag legenden om kongen, telegramkrisen, Werner Best og Rente Fink, nationalsocialismen i Danmark, bladet „Kamptegnet“s arbejde, Daell-Wassermann sagen, aktionen og om forsøg på at

hindre den, fiaskoens bortforklaring, den jødiske menighed under besættelsen, flugtruterne, finansiering, færer og uheld, den danske stats hjælp, de deporterede, pakkerne, besøget i Theresienstadt, Sveriges forhold til begivenhederne og — til sidst om jøderne i det befriede Danmark.

☆

Der hører til bogen et væld af noter, oplysning om kilderne, en bibliografi og et personregister.

Læsningen af bogen kan foretages side for side. Man kan også for hver note slå op bag i bogen og studere noterne. Den almindelige boglæser vil nok læse side for side, hvorimod den, der skal bruge bogen som arbejds materiale, vil være taknemlig for det omhyggelige noteapparat.

Som anmelder kan man nok være fristet til at gøre opmærksom på, at en del af noterne godt kunne forekomme i selve teksten. Så slap man for at slå op så mange gange.

Man lægger i anførelsen af kilde materialet mærke til, at en mængde kilder er danske.

Det må jo betyde, at forfatteren har måttet lære sig dansk. Man lægger også mærke til, at en del af kildematerialet stammer fra Yad Vashem i Israel, det omfattende kompleks over jødeforfølgelserne i Europa — nyt i Israel.

Naturligvis er også en del materiale hentet fra det tyske udenrigsministerium, værnemagten og SS.

☆

For Leni Yahil spiller den titel på bogen, sun har fundet frem til, en stor rolle. Hun er nok blevet ret stærkt inspireret til titlen gennem biskop Fuglsang-Damgårds hyrdebrev, der blev læst op i de fleste af landets kirker i okt. for 24 år siden.

Grundene til, at så mange danske blev aktive i oktoberdagene 1943, er mangeartede. Leni Yahil mener at have fundet det som en generalnævner for motivering, at vi fandt, at demokratiet var stillet på en — hård — prøve.

☆

Bogen er meget væsentlig, den er uhyre sober. Den er et værdigt monument over en enestående begivenhed i den nyere verdenshistorie. **F.k.**

☆

Leni Yahil: Et demokrati på prøve. (Jøderne i Danmark under besættelsen). Oversat fra hebræisk af Werner David Melchior. 502 sider. Gyldendal.

Besøg mindestederne for fascismens ofre i Buchenwald, Sachsenhausen og Ravensbrück.
Kombiner Deres rejse med et ferieophold i den Tyske Demokratiske Republik.
Nærmere oplysninger hos Deres rejsebureau eller hos DDR's Trafikrepræsentation i Danmark
Vesterbrogade 84 - København V. - Tlf. (01) 31 22 21

**STØT
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE**

P. T. - Odense

**STØT
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND'S
ARBEJDE**

V. A. - Haderslev

**ALS
HUSHOLDNINGSSKOLE**

Vollerup - Als

Dagbogsblade

20/11.

GENTAGELSE UMULIG

Ved flere højtideligheder blev i går mindet om folkesørgedagens betydning og om krigens og nazismens ofre.

Ved monumentet i Sporskifte (ved Flensborg) for krigens ofre talte byrådsmedlem Werner Jacobi, der mindede om, at soldater ikke længere er i stand til at beskytte de kære derhjemme mod krigens rædsler. I stilhed nedlagdes kranser ved monumentet over nationalsocialisternes ofre på kirkegården ved Fredshøjen.

I Lyksborg talte indenrigsminister dr. Schlegelberger på den ny kirkegård, hvor også forbunds-flygtningeminister v. Hasel var til stede. På en dag som denne måtte tankerne koncentreres om den store nationale opgave, nemlig om folkeopdragelsen, der gør en gentagelse af tidligere fejltagelser umulig.

24/11.

KUN „FREMSKRIDTS- VENLIGE“ FAR I ØST- TYSKLAND NS-ERSTAT- NING

LYKSBOG: Landbrugsforbundet af Forbundet af demokratiske Modstandskæmpere og Forfulgte har ifølge Flensborg Avis holdt delegeretmøde i Lyksborg. Et af hovedemnerne på mødet var problemerne i forbindelse med eftersøgningen af NS-forbrydere, der endnu er på fri fod. Man kom således ind på anholdelsen af den mand i Panama, der formodedes at være den tidligere chef for Gestapo, Müller. Som bekendt er manden imidlertid blevet sat på fri fod igen.

Landsformanden, Leonhard Schwarz, kunne i denne sammenhæng oplyse, at Sovjetrusland for kort tid siden overraskende har erklæret sig rede til at åbne sine arkiver for tyske undersøgelses-embedsmænd og at yde disse hjælp under deres opklaringsarbejde.

Leonhard Schwarz fremhævede, at på ganske få undtagelser nær har det hidtil været indtrykket, at Rusland i dette spørgsmål udelukkende havde ladet sin fremgangsmåde bestemmes af taktiske overvejelser.

Når det syntes hensigtsmæssigt af propagandistiske grunde, fremkom der fra de russiske arkiver materiale, der kunne tjene til at bringe vesttyske organer eller politikere i miskredit. Her synes der altså nu at have gjort sig en forandring til det bedre gældende.

Stærk kritik fremsatte Schwarz mod godtgørelsen til NS-skadeliide i Østtyskland. Medens der i Vesttyskland findes en lov herom, har Østtyskland kun forordninger, og om disses virkninger oplyste Schwarz, at en person, der er blevet invalid i en koncentrationslejr, kun får østtysk rente, så længe han er „frem-

skridtsvenlig“ og optræder „samfunds-politisk“. Her var der en opgave for det Sovjet-venlige VVN, der ganske vist ikke er repræsenteret i Østtyskland, men råder over gode forbindelser hertil, sagde Schwarz. Til yderligere uddybelse af forskellen med det demokratiske forbund og VVN gjorde Schwarz opmærksom på, at det førstnævnte ikke beskæftiger sig med problemerne i forbindelse med undtagelseslovene, men overlader dette til fagforeningerne.

På mødet var valg til landsbestyrelsen. Til landsformand genvalgtes Leonhard

Schwarz, Flensborg, pastor Herbert Burzik, Lyksborg, Veronika Hamann, Flensborg, Paul Döring, Kiel, Johann Heel, Flensborg, Gustav-Adolf Hilde, Husum, og Friedrich Kring, Flensborg.

2/12.

NORSK KRIGSFORBRYDER- LOV FORLÆNGES

Norge vil forlænge forældelsesfristen for krigsforbrydere og forbrydere begået under sidste krig. Der er dog kun tale om så alvorlige forbrydelser, at det kan straffes med livsvarigt fængsel. (NTB).

PIGTRAAD 1967

EMNEREGISTER:	side		
Adventsmøde i Skamlingsbanke		Israel har mest ret	207
Ungdomsskole	11	Juleglæde — uden tilbehør	203
„Attentat“, tjekkisk filmpremiere i København	80	Jul for flygtninge i Sverige	205
Auschwitz-Birkenau — minde-monument afsløres	27, 69	Julehøjtideligheder ved minde-ankeret og i Ryvangen ...	9, 211
— „Folketurist“ arrangerer fællesrejse	51	Jørgensen, Frovin - skoleinspektør i Kolding - om Sachsenhausen i „Byrådsbogen	
„Bliver vi for mange“	57	65-66“	95
„Brænder Paris“, festlig film-premiere 19/12-1966	5	Kammeraternes Hjælpefond — bestyrelsesmøde	65, 171, 191
Dachau — nyt mindekapel	113	Kegnæs, feriepladser 9, 33, 65,	131
Dagbogsblade ... 20, 39, 59, 67, 119, 139, 159, 179, 199	219	Kendsgerninger — ca. 25 år efter	103, 153
Fangeforeningernes 4. maj høj-tidelighed	79	Knott, James' besøg i Køben-havn	80
Fangestævnet i Roskilde ...	79, 129	Ladelund — Mindepark	211, 213
Fangestævnet 1968 i Sønder-jylland	111	Legat til dr. med. Poul Thyge-sen	149
65 år — statsaut. revisor H. C. Steen Hansen	111	Mad til milliarder	57
4. maj oplevet på teatret	63	Mellerup, Einer — oplevelser un-der besættelsen	195
4. maj-kollegiets årsskrift og ge-neralforsamling	113	Mindeord, Pierre Beauprez, Ostende	19
Forbrydelser, nye opdages	209	— lektor J. Hay-Schmidt	111
„Frihedskampens Veteraner“s årsmøde 22/1-1967	3	— arkitekt Henning Kornbeck .	133
Frihedsmuseet udstiller i		— Egon Rasch	135
Bylderup-Bov	33, 95	Mindetegn-udvalg — plaquette af Mogens Bøggild	109
Frihedsmuseets 10 års jubilæum	165	Müller, Heinrich, i Panama? ...	197
Froslev — museum!	100	„Norden i flammer“ (dokumen-tarfilm) diskuteret på møde	
Froslev-lejren	177	15/1-1967	9
Ganz, Anton, anholdt i lands-byen Boos	197	— ubehagelig regning	185
Hende derhjemme	15, 37, 53	Oradour-sur-Glane — TV om ruinbyen	183
Hjertelidelser — færre under be-sættelsen	39	Ordbog: Ungarsk-dansk, skæn-ke	
Hjælpeopgaver — Frihedsfonden	69	ket Frihedsmuseet	197
Invalidepension til krigsskadede i Norge	193	Parø, Chris, om sin flugt over Øresund	145
		Polen, dansk genbesøg	165

Psykoanalytikernes kongres 127
 Register por „Pigtråd“ 1967 ... 219
 Retsopgøret i Vesttyskland 209
 Retsskandale i München 49
 Rorup-stenen, Osted Efterskole
 mindes faldne 133
 Ryder, Sue, besøger Danmark .. 127
 Ryvangen 4. maj 65, 99
 Rådhuspladsen søndag d. 9. april 57
 Sachsenhausen-fanger efterlyses 65
 Sachsenhausen-fanger holder
 landsstævne og åbner udstil-
 ling i Dortmund 65, 171
 Sammenhold siden 1945 151
 Speidel, Hans, og v. Schlabren-
 dorffs foredrag om Hitler og
 Nazismen 29
 Stipendier til studier i Norge ... 197
 Stipendier til studier i Sverige .. 39
 Stoberski, Jorzy (Polen) gæster
 København 137
 Tanker omkring 5. maj 131
 Tanzania — statsaut. revisor H.
 C. Steen Hansens store op-
 gave 67
 Theresienstadt — julegøder fra
 Kong Chr. X 33
 60 år — redaktør Johannes
 Fosmark 111
 60 år — Agner Wennike 111
 Tvangsflytningen af tyske grave
 i Danmark 19
 „Tyskerhad“ — Gallupundersø-
 gelse 139
 Tønder 4. maj-kollegium .. 113, 149
 Udstillinger om frihedskampen .. 11
 Ung mands tanker omkring 5.
 maj 107
 Wiesenthal, Simon, besøger Dan-
 mark 147
 Østrig — TV-udsendelse 3/1-
 1967 13

REDAKTIONELT:

4. maj — landet rundt 83
 „Frihedskampens Veteraner“ —
 årsmøde 3
 Frøslevlejren som museum 43
 Hafniaden — lyspunkt 143
 Kendsgerninger — ca. 25 år
 efter 103
 Oradour-sur-Glane — TV om
 ruinbyen 183
 „Ransagelsen“ af Peter Weiss
 barsk realisme 23

Skoleforedrag af modstands-
 mænd 123
 Statsbesøg, tysk — læserbrev ... 163

BØGER:

Auschwitz — bog om udryddel-
 seslejren 35
 Churchill, Winston — Kampen
 for at overleve 1940—65 ... 57
 Demokrati, Et på prøve 217
 Frit Danmark 199
 „Hemmeligheden bag D-dagen“ 35
 „Hemmeligheden bag kapitula-
 tionen“ 19
 Kristen i Sovjet 177
 „Morderne iblandt os“ 177
 Nazismens og Fascismens Idéer 119
 Slaget om England 55
 Tanzania vil selv 199

FORSIDER:

Det nye år ringes ind 1
 „Ransagelsen“ — oratorium af
 Peter Weiss — premiere d.
 9/2-1967 2
 Glade modstandsfolk forlader
 Frøslev-lejren efter kapitula-
 tionen 3
 J. A. Dolidier nedlægger krans
 d. 9/4-1967 ved Helligånds-
 kirken 4
 4. maj-aftenen i Ryvangen 5
 Kammeraternes Hjælpefond's fe-
 riehjem på Kegnæs i Sønder-
 jylland 6
 Ungdommens synlige demonstra-
 tioner mod „de grønne“ efter
 29/8 1943 7&8
 Simon Wiesenthal besøger Kø-
 benhavn 9
 Frihedsmuseets 10-års jubilæum
 d. 15/10-1967 10
 Dansk delegation af ex-fanger i
 Warszawa 11

FANGEFØRENINGER:

Dachau-klubben:
 Generalforsamling 53
 Erhvervshæmmede, De:
 Bestyrelse og udvalg ... 191, 217
 Ekstraordinær generalfor-
 samling 33
 Generalforsamling 71, 175
 Julehilsen 211
 Skat af hædersgaver 171

Standsning af Vietnam-
 bombardementerne 57
 Frihedskampens Veteraner:
 Årsmøde d. 22/1-1967 3
 Gestapofangerne:
 Fangestævne 53
 Juleaften i Ryvangen 211
 Rådhuspladsen 9. april 77
 Neuengamme:
 Delegeretmøde for int. sam-
 menslutning 73
 „Dødebogsudstillingen“ i
 Rådhushallen 31, 51
 Fangestævne og minde-
 møde 119, 173
 Fejl på mindetavle 193
 Filmaften — Aktuel 215
 International generalforsam-
 ling i København 31
 Internationalt monument-
 komitémøde 17
 Julefest 193
 Norsk indsamling til monu-
 ment 193
 20. april ved Helligåndskirken 51
 Sammenslutning af Gestapofan-
 gerne og De Erhvervs-
 hæmmede 13

FORFATTERLISTE:

Dahl, Kaj V. 111, 133
 Damgaard, L. G. 135, 177
 F. H. 19, 35
 Fosmark, Hans 103, 153
 Fosmark, Johs. 3, 5, 13, 23, 65,
 83, 123, 143, 147, 163, 183, ... 217
 Fosmark, Noline 15, 37, 53
 Grün, Kurt 13, 35
 Hamre, Jørgen 57, 199
 Hein, H. K. 203
 Holst, Olav 165
 Jensen, Dagmar Mørk 131
 Jensen, Ernst Jacob 164
 K. G. 49
 Kristensen, H. P. 177
 Magle, Hans 43, 55, 177
 Mellerup, Einer 195
 Mortensen, Vagn Erik 13
 N. K. 31, 95, 173
 Parø, Chris 145, 205
 Pedersen, Børge Emil 69
 Prytz, R. 35, 57, 119, 199
 Rosendahl, Peter 107
 Senn, Alfred 71
 Sprogøe, Ove 63
 Stoberski, Jerzy 137